

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Basilicae S. Mariae. Maioris De. Vrbe A. Liberio. Papa. I.
Vsque Ad. Pavlvn. V. Pont. Max Descriptio. Et. Delineatio**

Angelis, Paolo de

Roma, 1621

Cap. VI. Reliquum partis internae explicatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13873

RELIQVVM PARTIS
INTERNÆ EXPLICATVR.

Caput V I.

DOSTQVAM id monumen-
tum descripsimus, sequitur
secundæ partis reliqua indi-
care. Laterum partes cum
membris se coniungentes
ex lyncei orientali constant

summa cura fabricatæ, atque expolitæ. Bi-
næ parastadæ magnum arcum efformantes,
& r. hanc partem respicientes ex parte fa-
cellum sustentant.

Nos pro viribus designabimus, quæ au-
tem nequibunt ex verbis deprehendi, deli-
neatio repræsentabit. Ut autem à dextro
monumenti latere ordiamur, foccus supra-
pauimentum nitens ex coeleola lapide vario
constat; atque vndique facellum, vt dixi-
mus, circumdat. parastadarum basis est ex
Carrariensi marmore, huic parastadæ ni-
tuntur eadem materia confectæ, vndique ex
cauatæ, atque lapide aureo textili simili in-
serto, vnâ cum tanijs nigris vndique am-
bientibus, velut de prima interna parte signi-
ficauimus. Super parastadas capitella se ef-
ferunt ordine Corinthio ex Carrariensi mar-
more, oleæ folia exprimentia. Duo mem-
bra à sinistro Aræ maximæ latere eodem
marmore sunt composita itidem lapide au-
reum textile referente inserto cum nigris ta-
nijs. Inter hæc membra spatium existit,
quod præcipuam arcui faciem constituit al-
teri lateri persimile.

Vt autem à pauimento ordiamur, in tali
spatio ostium adest, per quod ad facelli fa-
crarium pergimus, cuius limen superius su-
pra se Cherubinum habet, limen loculamen-
ti inferius sustententem, in quo sancti Iosephi
Confessoris, & B. Virginis locij statua conti-
netur ex marmore Carrariensi egregiè con-
fecta. Super loculamenti fornecem duo mu-
tuli extra apparent cum Cherubino ex albo
marmore, atque ornamentis eadem materia
constructis, quibus clathri ex varijs, & pre-
tiosis lapidibus decorati insunt; & colum-
næ ex lapide aureo textili persimili constant;
atque cauum retinent quod chori constituit.
Super parastades atque membra, epistilia or-
dine Corinthio locantur, in quorum medio
super chori cymatium ornamenta extra ap-
parent, quibus Puer inest: omnia ex Carra-
riensi marmore confecta. His cymatium

A sustentatur, in quo zophorus consolidatur
ad coronam vnitus, quæ est facelli primaria
cui magnus arcus adhæret. A monumenti
læua iidem lapides cernuntur, idest focci,
Bases, Parastadæ, membra suis cum episty-
lijs, Cymatia, Zophori, coronidis ornamen-
ta, & pueri ex capitellis se exerentes eis persi-
milia, quæ antea descripsimus. Nos ne idem
sæpius agatur, tantum indicabimus quod
spatio continetur, quod membra efformant,
vel præcipue huius faciei parastadæ, in quo
S. Caroli Borromæi Aedicula est sita nobili-
bus cancellis ex Carrariensi marmore præ-
cincta, cum marmoreis columnis aureum
textile imitantibus. Interna verò parte ijs-
dem lapidibus exornatur, de quibus supra di-
ximus, egregiam Aram continens ex magni
pretij marmoribus, atque lyncei columnis fa-
bricata, cum sancti Caroli effigie coloribus
expressa. Ab hoc Altari ditissimum fercu-
lum se attollit, à quo sancti Reliquiæ asser-
uantur. Hic etiam pauimentum adest vari-
rijs, & nobilibus lapidibus, nec non egregia
opera confectum. A dextero latere dum
ædiculam ingredimur præcellentes cancelli
occurrunt ære deaurato conditi, Pauli V. in-
signia seruantes, idest Excellentissimæ fa-
miliæ Burghesiæ. super facelli Arcum duo
mutuli extra apparent, Cherubinos, & or-
namenta in medio retinentes, ex Carrariensi
marmore mirificè exculpto. Et ibidem
cancelli nituntur, qui vnum Chorum for-
mant, omnia varijs marmoribus composita,
& columellis aureum textile referentibus.
Atque hæc breuiter satis sit indicasse, quæ
infra primam coronidem continentur. Hinc
ad sacras historias pictura expressas propera-
bimus, tectoria auro exornata, atque adeo ad
reliqua supra primam coronidem existentia.
Primum autem in huius alteræ partis medio
super primam primariam coronam fenestra
cernitur, cui huius lateris magnus Arcus est
superadditus. A dextra vel potius in spatio
intra fornecis curuaturam S. Ioannes Dama-
scenus coloribus est expressus, sub quo hæc
verba legimus. **REDDIDIT TRVN-
CAM MANVM S. IOANNI DAMA-
SCENO, QVA SCRIBENS PRO IMA-
GINIBVS EIVS PVGNARAT.**
A læua autem, & in eodem spatio intra
fornecis curuaturam nobilis pictura se effert
S. Ildephonsum repræsentans, sub quo talia
annotantur. **SANCTVM ILDEPHON-
SVM QVI HAERETICOS PRO GLO-
RIA VIRGINIS CONFVTARAT, SA-
CRA VESTE ORNAT.**

*Hanc historiam
scribit Io. Parr.
Constant. & legi-
git, etiam apud
Sur. to. 3. de vit.
sancti. & Lib. 16.
5.*

*Hanc historiam
scribit Iulian.
Pomer. & legit.
in vrab. tom. 9.
Biblioth. veteris
Parr. habetur
etiam apud Sur.
tom. 1. die 23.
Ianuarij serua-
diue vestis in
Ecccl. Toliana
mira ait Iulian.
subtilitatis atq;
audoris.*

Totus

Totus arcus opere tectorio est distinctus auro exornante, quā plurimis Angelis, Cherubinis, & Ecclesiasticis emblematis coruscantibus. In huius medio figura ouata specie formatur, eadem materia, atque auro pernobilis, & in ea Spiritus sanctus instar columbæ apparet. In duobus præcipui arcus angulis ad coronæ extremum, ubi iisdem arcus coniuncti proprium angulum constituunt, bini Angeli pedibus innixi existunt, vnus à dextris, alter verò à sinistris. Supra, in eisdem angulis ab arcibus deriuatis, coronide, atque inaurato tectorio exornatis duo Prophetæ cernuntur de Beata Virgine loquentes cum scheda in manibus. Et quidem à dextera est Hieremiæ effigies coloribus expressa; cuius verba quamuis fuerint superius allata, tamen ad maiorem Prophetæ cognitionē iterabimus, eorum interpretationem omittentes. Etenim necessarium creditur eos representare pro absoluta Sacelli partium internarum excellentia. talia verò sunt verba. FOEMINA CIRCVNDABIT VIRVM.

Hieremo, 3. 1.

Ab huius arcus læua Daniel apparet in quadrata figura, vndiq; corona tectorio deaurato circundante; infra quem in scheda eius materiæ talia legimus. ABSCISSVS EST LAPIS DE MONTE SINE MANIBVS, QVI FACTVS EST MONS MAGNVS.

Daniel.
Vide Iren. et Damasc. in orat. 1. de dormit. Virg. lib. 3. adu. her. c. 28.
Iustin. in Dial. cum Triphone. Augustin. in trad. 4. c. 7. & 9. in Ioan. Cyr. Hier. cap. 2.

A dextera huius secundæ partis supra sacrarij ostium, recto intercisum arcum respiciens super primam primariam coronidem in quadrato, tectorio cum auro exornante, Sancti Irenæus, & Cyprianus Episcopi cernuntur, sub quibus in scheda talia sunt annotata. SS. IRENAEVS, ET CYPRIANVS EPISCOPI HAERETICOS VIRGINIS HOSTES DEBELLANT.

Legit iporum scripta cont. heretic. à nobis superius adduct. & præcipue lib. 3. c. 28. aduers. heretic.

A sinistra huius partis supra sancti Caroli ædiculam ad rectum, arcum supra principalem Sacelli coronam in quadrato

opere tectorio, atque auro decorato, miroque artificio exculpto Constantini Copronymi historia depingitur, his verbis in scheda rem exprimentibus. CONSTANTINVS COPRONYMVS IMPERATOR FLAMMIS ARDENS, ET EIVLANS VIRGINEM PLACARI EXPOSCIT.

Vide Zonar. 16. 3. an. se vident. in ignem claus. esse dicent.

Super hos arcus altera corona cum zophoro se extollit, in qua illorum verborum pars legitur, quæ sanctus Ioannes protulit, nosque antea attulimus, & vniuersum peripheriæ Sacelli zophorum circundant, hoc pacto. APPARVIT IN CAELO MVLIER AMICTA.

Apoc. 12.

A coronæ lateribus Cancellorum externa cernuntur, vndique Sacellum circundantium. Super hanc coronam Parastadarum basés nituntur fenestras diuidentium, ad quas zophorus, cymatium, & tertia coronis progreditur, nec non parua Parastada; supra quas candelabra insunt; in medio verò clathri, velut in prima parte de Sacelli internis diximus. Supra clathros, quos tympanum determinat huius secundæ partis tholus continetur, in cuius spatio quidam Apostoli cernuntur lætitiæ præferentes, nubibus innixi, quibus Angelorum exercitus supereminet ob gloriolæ Virginis triumphum ouantium. à tholi fastigio laternula

se extollit ad hanc partem pertinens, ubi etiam externa tholi comparent plumbo contacta. Super laternulam dracones cernuntur pileam continentes, ex qua Crux duabus Aquilis comprehendentibus se effert. Atque hæc de secunda interna Sacelli parte sufficient.

